

Slavko Bezeredi, univ. spec. oec.

Stručni suradnik

Institut za javne financije, Zagreb, Hrvatska

E-mail: slavko.bezeredi@ijf.hr

UTJECAJ REFORMI POREZA I SOCIJALNIH NAKNADA NA ISPLATIVOST RADA U HRVATSKOJ OD 2013. DO 2018.

UDK / UDC: 331.101.3:331.56:364.3](497.5)

JEL klasifikacija / JEL classification: C15, H31, I38

Pregledni rad / Review paper

Primljeno / Received: September 30, 2019 / 30. rujna 2019.

Prihvaćeno za tisak / Accepted for publishing: December 4, 2019 / 4. prosinca 2019.

Sažetak

Sustavi socijalnih naknada mogu imati negativne financijske poticaje za rad, posebno onih skupina ljudi koje zaposlenjem gube izdašne iznose socijalnih naknada. Cilj je rada analizirati utjecaj reformi sustava poreza i socijalnih naknada provedenih u razdoblju 2013. – 2018. na poticaje za rad nezaposlenih osoba u Hrvatskoj za odabrane tipove hipotetskih kućanstava te napraviti komparativnu analizu Hrvatske s ostalim zemljama Europske unije. Kao pokazatelj financijskih poticaja za rad koristi se participacijska porezna stopa, koja se procjenjuje s pomoću EUROMOD-ova i OECD-ova modela poreza i socijalnih naknada. Rezultati pokazuju kako u Hrvatskoj postoje kućanstva koja imaju jako niske poticaje za rad, a to su samohrani roditelji s dvoje djece i parovi s dvoje djece u kojima jedan supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi. Nadalje, komparativna analiza otkriva kako se za spomenute tipove kućanstva Hrvatska nalazi među zemljama s najnižim poticajima za rad.

Ključne riječi: poticaji za rad, participacijska porezna stopa, EUROMOD, Hrvatska.

1. UVOD

Sustavi poreza i socijalnih naknada imaju važnu ulogu u kreiranju financijskih poticaja za ulazak nezaposlenih osoba u svijet rada ili za njihovo odustajanje od zaposlenja (Jara, Gasior & Makovec, 2017). Negativne financijske poticaje za ulazak u svijet rada uglavnom stvaraju izdašni iznosi socijalnih naknada koje mogu primati osobe koje ne rade, a prilikom zaposlenja ostvarivanje novčanih prava iz socijalnog sustava djelomično se ili u cijelosti

gubi (Dolenc & Vodopivec, 2005). Dakle, postoji rizik da će osobe koje primaju izdašne socijalne naknade biti demotivirane za zapošljavanje, pogotovo one osobe koje prilikom zaposlenja mogu ostvariti samo niska primanja (Bargain & Orsini, 2006). Dodatno, Dolenc i Vodopivec (2005) ističu kako je porezno opterećenje rada jedan od najneposrednijih načina utjecaja na nezaposlenost i stope siromaštva; kao takav, porezni je sustav također bitan čimbenik koji utječe na financijske poticaje za rad. S ciljem poboljšanja poticaja za rad, određene zemlje Europske unije u svoje sustave poreza i socijalnih naknada uvele su politike za povećanje poticaja za rad. Svrha je takvih politika pružanje novčanih transfera zaposlenim osobama s niskim primanjima, čime se poboljšavaju poticaji za rad takvih osoba.

Glavni je cilj rada analizirati utjecaj hrvatskog sustava poreza i socijalnih naknada na poticaje za rad nezaposlenih osoba u Hrvatskoj u 2018. godini te provesti komparativnu analizu između Hrvatske i zemalja Europske unije. Nadalje, cilj je rada i analizirati kako su učestale reforme poreznog i socijalnog sustava u razdoblju od 2013. do 2018. godine utjecale na poticaje za rad nezaposlenih osoba u Hrvatskoj. Predmet su istraživanja nezaposlene osobe koje ne primaju naknadu za nezaposlene te se analizira njihov hipotetski prelazak u zaposlenost, a financijski poticaji za ulazak u svijet rada procjenjuju se s pomoću participacijske porezne stope (PPS; engl. *participation tax rate*). PPS mjeri koliki udio bruto plaće ostvarene prilikom zaposlenja osoba gubi zbog toga što su se smanjili iznosi socijalnih naknada i povećali iznosi poreza prilikom simuliranja prelaska iz nezaposlenosti u zaposlenost. Za procjene PPS-a koriste se EUROMOD – mikrosimulacijski model poreza i socijalnih naknada za zemlje EU-a (Sutherland & Figari, 2013) te OECD-ov model poreza i socijalnih naknada u koji su uključene zemlje EU-a i OECD-a¹. Procjene se vrše na određenim tipovima hipotetskih kućanstava koja su odabrana po uzoru na slična istraživanja (Immervoll, Marianna & D’Ercole, 2004; Adam & Browne, 2010; Brewer, Saez & Shephard, 2010; Gasior & Recchia, 2019).

Mikrosimulacijske tehnike važan su alat za procjenu PPS-a. Carone, Immervoll, Paturot & Salomäki (2004) koristili su se OECD-ovim modelom poreza i socijalnih naknada, koji se temelji na hipotetskim kućanstvima, kako bi procijenili poticaje za rad u tadašnjim zemljama EU-a i odabranim zemljama izvan EU-a (Hrvatska nije bila uključena u analizu). Pokazalo se da je vjerojatnost niskih poticaja za rad nezaposlenih osoba koje ne primaju naknadu za nezaposlene veća ako su te osobe niskokvalificirane i mogu ostvariti samo niske plaće, što takve osobe čini ovisnima o naknadama te ih čini marginalnom skupinom na tržištu rada. Laporšek, Vodopivec & Vodopivec (2016), koristeći se OECD-ovim modelom, pokazali su da u Sloveniji visok PPS imaju samohrani roditelji i parovi s djecom, od kojih prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi, što Sloveniju svrstava u gornju polovinu zemalja unutar EU-a i OECD-a po visini PPS-a za te tipove kućanstava. Isti nalazi potvrdili su se i u prethodnom

---

¹ Više o EUROMOD-u i OECD-ovom modelu poreza i socijalnih naknada vidjeti u poglavlju 2. 2.

istraživanju za Sloveniju, u kojem su Dolenc & Vodopivec (2005) zaključili da se po visini PPS-a ističu osobe s uzdržavanim članovima koje mogu ostvariti niska primanja, dok je PPS za ostale tipove kućanstva na razini prosjeka zemalja OECD-a. Ladányi & Kierzenkowski (2012) provedli su istraživanje za Mađarsku na temelju OECD-ova modela i zaključili kako je za samohrane roditelje i parove s dvoje djece u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi, PPS značajno ispod prosjeka OECD-a, dok se oko prosjeka OECD-a kreće PPS samaca i parova s dvoje djece u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi već radi. Navicke i Lazutka (2016) koriste se EUROMOD-om u analizi hipotetskih kućanstava i zaključuju da se u Litvi po visini PPS-a ističu samohrani roditelji i parovi u kućanstvima u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi, dok je PPS posebno visok ako se supružnik može zaposliti samo uz plaću na razini minimalne. Myck, Domitrz, Morawski & Semeniuk (2015), koristeći se istim modelom, analizirali su utjecaj reformi poreznog i socijalnog sustava te realnog rasta plaća u razdoblju od 2005. do 2011. na poticaje za rad u Poljskoj i zaključili da kretanje PPS-a sugerira značajno povećanje financijskih poticaja za rad u promatranom razdoblju.

U Hrvatskoj je područje financijskih poticaja za rad slabije istraženo. Posljednje istraživanje napravili su Bejaković, Urban & Bezeredi (2013) u kojemu se analizirao PPS za odabrane tipove kućanstava. U tom se istraživanju analizirao sustav poreza i socijalnih naknada koji je vrijedio u 2013. godini i utvrdilo se kako samohrani roditelji te parovi s djecom u kojima se prvi supružnik zapošljava za minimalnu bruto plaću, a drugi ne radi imaju vrlo visok PPS, koji se kreće između 90 i 100%, što je pokazalo da određeni tipovi kućanstava gotovo nemaju financijskih poticaja za zapošljavanje.

Stoga ovo istraživanje pridonosi postojećoj literaturi na sljedeće načine. Budući da je u razdoblju od 2013. do 2018. godine porezni i socijalni sustav u Hrvatskoj reformiran u nekoliko navrata², pruža se nova ažurirana analiza poticaja za rad u Hrvatskoj. Nadalje, dekompozicijom PPS-a za Hrvatsku i zemlje EU-a provedena je komparativna analiza utjecaja pojedinih komponenti poreznog i socijalnog sustava na poticaje za rad kojom se utvrđuje položaj Hrvatske u odnosu na zemlje EU-a. Konačno, ovaj rad otkriva koje su promjene poreznog i socijalnog sustava u razdoblju od 2013. do 2018. utjecale pozitivno, a koje negativno na poticaje za rad u Hrvatskoj.

Rad je strukturiran na sljedeći način. U drugom poglavlju opisuje se metodologija mjerenja financijskih poticaja za rad. U trećem poglavlju analizira se utjecaj sustava poreza i socijalnih naknada na poticaje za rad u Hrvatskoj u 2018. godini i pruža komparativna analiza između Hrvatske i zemalja EU-a, a poglavlje završava analizom utjecaja provedenih reformi u razdoblju od 2013. do 2018. godine na poticaje za rad u Hrvatskoj. U četvrtom je poglavlju zaključak, a

---

² O provedenim reformama u razdoblju od 2013. do 2018. godine više vidjeti u dodatku u kojem je opisan hrvatski sustav poreza i socijalnih naknada u razdoblju od 2013. do 2018. godine.

u dodatku se opisuju glavna obilježja hrvatskog sustava poreza i socijalnih naknada u promatranom razdoblju.

2. MJERENJE UČINAKA SUSTAVA POREZA I SOCIJALNIH NAKNADA NA FINANCIJSKE POTICAJE ZA RAD

U radu se analizira utjecaj sustava poreza i socijalnih naknada na financijske poticaje za rad na ekstenzivnoj granici, a kao pokazatelj isplativosti rada procjenjuje se participacijska porezna stopa (PPS). Poticaji za rad na ekstenzivnoj granici odnose se na odluku hoće li nezaposlena osoba ući u svijet rada, odnosno promatra se tranzicija iz nezaposlenosti u zaposlenost.³ Analiza PPS-a provodi se za odabrane tipove hipotetskih kućanstava koristeći se mikrosimulacijskim modelima.

2.1. Hipotetska kućanstva korištena u analizi

U radu se promatra šest tipova hipotetskih kućanstava koji su generirani po uzoru na radove Immervoll & sur. (2004), Carone, Stovicek, Pierini & Sail (2009), Myck & sur. (2015) te Navicke & sur. (2016):

Tip 1: Samac;

Tip 2: Samohrani roditelj s dvoje djece;

Tip 3: Par bez djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi;

Tip 4: Par s dvoje djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi;

Tip 5: Par bez djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi je već zaposlen uz bruto plaću koja iznosi 67% prosječne bruto plaće (PBP);

Tip 6: Par s dvoje djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi je već zaposlen uz bruto plaću od 67% PBP-a.

U navedenim kućanstvima pretpostavlja se da odrasli članovi imaju 40, a djeca 4 i 7 godina. Za svaki tip kućanstva pretpostavlja se da samo jedan odrasli član mijenja stanje na tržištu rada, a slijedom toga i iznose bruto plaća koji mogu iznositi 0 kn (ako ostaje nezaposlen) ili se kretati od iznosa minimalne plaće pa nadalje (ako se odluči zaposliti). Obilježja ostalih članova kućanstava ostaju nepromijenjena. Dodatno se pretpostavlja da odrasle osobe u stanju zaposlenosti mogu ostvariti samo plaću od nesamostalnog rada, a u stanju nezaposlenosti

---

³ Uz poticaje za rad na ekstenzivnoj granici ponude rada, u literaturi se istražuju i poticaji za rad na intenzivnoj granici ponude rada koji se tiču poticaja da osoba koja trenutno radi poveća radne napore kako bi zaradila više. Za primjere radova koji istražuju poticaje za rad na ekstenzivnim i intenzivnim granicama vidjeti Saez (2002); Bargain & Orsini (2006); Adam & Browne (2010); Blundell, Bozio & Laroque (2013); Randelović & Žarković-Rakić (2013); Jara & sur. (2017) itd.

nemaju pravo na naknadu za nezaposlene.⁴ Kućanstva mogu primati socijalne naknade koje se dodjeljuju prema dohodovnom cenzusu (zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja i doplatak za djecu).

Korištenje hipotetskim podacima umjesto stvarnim reprezentativnim mikropodacima ima svoje prednosti i nedostatke. Neke su od prednosti korištenja hipotetskim kućanstvima te da rezultati ne ovise o populacijskoj strukturi (Gasior & Recchia, 2019), omogućuje se izravno fokusiranje na određene mehanizme poreznog i socijalnog sustava te može biti korisna metoda za komparativna istraživanja, kojima je cilj utvrditi kako se porezni i socijalni sustavi razlikuju među zemljama (Immervoll & sur., 2004). Također, analize na hipotetskim kućanstvima omogućuju analizu složenosti sustava socijalne skrbi tako što otkrivaju kako su pojedine politike povezane jedna s drugom te kako se pojedine zemlje razlikuju prema dizajnima politika (Gasior & Recchia, 2019). S druge strane, nedostatak je korištenja hipotetskim kućanstvima taj što rezultati nisu osjetljivi na stvarnu distribuciju dohotka i karakteristike kućanstva u pojedinoj zemlji te ne mogu otkriti koliki će udio populacije imati pozitivne ili negativne učinke provođenjem određene reforme (Immervoll & sur., 2004; Navicke & Lazutka, 2016). Budući da su ciljevi ovog rada usmjereni na analizu utjecaja pojedinih komponenata socijalnog sustava na isplativost rada te na komparativnu analizu među zemljama EU-a, analiza na hipotetskim kućanstvima odabrana je kao metoda koja će se koristiti u istraživanju.

2.2. Metodologija procjene participacijske porezne stope

Participacijska porezna stopa mjeri poticaje za rad na ekstenzivnoj granici ponude rada, odnosno financijske poticaje za prelazak trenutno nezaposlene osobe u zaposlenost (Paulus & Klein, 2019). Definira se kao stopa po kojoj porezi rastu, a naknade padaju u situaciji kada nezaposlena osoba prijeđe u stanje zaposlenosti (Carone & sur., 2004). Visoki iznosi PPS-a znače relativno slabe poticaje za prelazak iz nezaposlenosti u zaposlenost, a računaju se prema sljedećoj formuli (Immervoll, Kleven, Kreiner & Saez, 2007; Paulus & Klein, 2019)

$$PPS = 1 - \frac{Y_i^1 - Y_i^0}{X_i^1 - X_i^0}, \quad (1)$$

⁴ Za nezaposlene osobe pretpostavlja se da su nezaposlene dulje vrijeme, odnosno dovoljno dugo da ne primaju naknadu za nezaposlene. Stoga se u radu pod nezaposlenim osobama smatraju one koje ne ostvaruju naknadu za nezaposlene. Općenito, u Hrvatskoj se naknada za nezaposlene prima u razdoblju od 3 do 15 mjeseci nakon prekida radnog odnosa, a trajanje naknade ovisi o vremenu provedenom na prethodnom poslu (više o naknadi za nezaposlene i uvjetima za ostvarivanje prava za njezino primanje vidjeti u radu Urban, Bezeredi & Pezer (2018)). Kako naknada za nezaposlene ulazi u dohodovni cenzus socijalnih naknada i izravno utječe na njihove iznose, pretpostavkom da promatrana osoba ne prima naknadu za nezaposlene izolira se utjecaj naknade za nezaposlene na iznose socijalnih naknada.

gdje Y_i^1 (X_i^1) označava raspoloživi (bruto) dohodak kućanstva u stanju kada je promatrana osoba i zaposlena, a Y_i^0 (X_i^0) je raspoloživi (bruto) dohodak kućanstva u slučaju kada bi osoba i ostala nezaposlena. Bruto dohodak kućanstva ustvari je zbroj bruto plaća svih članova kućanstva, a raspoloživi dohodak kućanstva dobiva se kada se na razini kućanstva od bruto dohotka odbiju plaćeni doprinosi iz plaće, porez na dohodak i prirez te kada se pribroje socijalne naknade.

Kako bi se analizirali doprinosi pojedinih komponenti sustava poreza i socijalnih naknada, jednadžba (1) se može dekomponirati na sljedeći način (Jara i Tumino, 2013; Navicke & sur., 2016)

$$PPS = 1 - \frac{(M_i^1 - M_i^0) + (B_i^1 - B_i^0) - (T_i^1 - T_i^0)}{X_i^1 - X_i^0}, \quad (2)$$

gdje je dohodak kućanstva Y jednak zbroju tržišnog dohotka M (dohoci prije oporezivanja i socijalnih transfera) i socijalnih naknada B umanjenom za iznos poreza i doprinosa iz plaće T . Promjena tržišnog dohotka ($M_i^1 - M_i^0$) jednaka je promjeni bruto dohotka od nesamostalnog rada $X_i^1 - X_i^0$, pa se jednadžba (2) može zapisati kao

$$PPS = - \left(\frac{(B_i^1 - B_i^0) - (T_i^1 - T_i^0)}{X_i^1 - X_i^0} \right) = \frac{(B_i^0 - B_i^1)}{X_i^1 - X_i^0} + \frac{(T_i^1 - T_i^0)}{X_i^1 - X_i^0} = PPS_B + PPS_T \quad (3)$$

Komponenta PPS_B označava doprinos socijalnih naknada ukupnom PPS-u, dok komponenta PPS_T sadrži doprinos poreza i doprinosa iz plaće ukupnom PPS-u. Raspoloživi dohodak kućanstva, porezi, doprinosi iz plaće te iznosi socijalnih naknada navedeni u izrazima (1) i (3) procjenjuju se korištenjem mikrosimulacijskog modela EUROMOD te OECD-ovog modela poreza i socijalnih naknada.

EUROMOD je mikrosimulacijski model poreza i socijalnih naknada za zemlje Europske unije koji simulira iznose poreznih obveza, kao i iznose novčanih socijalnih naknada koje ostvaruje svaki pojedinac unutar kućanstva i kućanstvo u cjelini (Sutherland & Figari, 2013). Budući da su za sve zemlje EU-a definicije poreza i socijalnih naknada implementirane unutar jedinstvenog okvira, EUROMOD kao takav za sve zemlje EU-a na usporediv način pruža mogućnost izračuna učinka sustava poreza i socijalnih naknada na dohodak kućanstva i poticaje za rad (Figari, Paulus & Sutherland, 2014; Urban, 2016). Za svaku zemlju EUROMOD omogućuje izračune na temelju reprezentativnih mikropodataka (EU-SILC podaci, engl. *Statistics on Income and Living Conditions*), kao i izračune na temelju hipotetskih kućanstava koji se mogu definirati na temelju raznih pretpostavki o konstrukciji kućanstva i karakteristikama na tržištu rada.

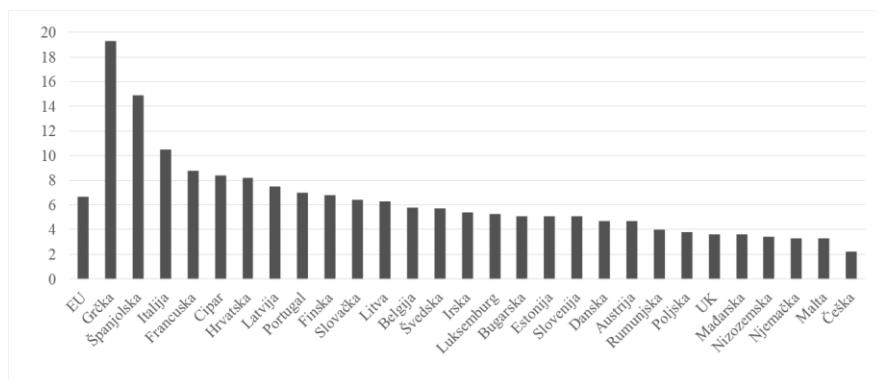
OECD-ov model poreza i socijalnih naknada procjenjuje iznose poreza i socijalnih naknada za zemlje OECD-a, ali i za zemlje EU-a koje nisu članice OECD-a. Model je izrađen tako da na usporediv način procjenjuje kako porezi i socijalne naknade utječu na raspoloživ dohodak zaposlenih osoba i onih koje ne rade (Hufkens, 2016). Model omogućuje izračune za različite tipove hipotetskih kućanstava na različitim razinama bruto plaća.

Valja napomenuti kako su se sve procjene u radu mogle napraviti korištenjem samo modela EUROMOD. Ipak, OECD-ov model koristi se prilikom komparativne analize PPS-a između zemalja EU-a. Razlog korištenja oba modela leži u praktičnosti primjene jer oba daju identične rezultate. Naime, EUROMOD je program koji se istovremeno može pokrenuti samo za jednu zemlju, ali omogućuje pokretanje na temelju proizvoljno dugačkog ulaznog seta podataka koji se kreira na način koji je opisan u poglavlju 2. 1. Navedeno znači da se u ulaznom setu mogu kreirati podaci za veći broj hipotetskih kućanstava. Stoga se EUROMOD koristi za procjenu PPS-a za Hrvatsku jer se odjednom dobivaju rezultati za svih šest tipova hipotetskih kućanstava u kojima odrasli članovi mogu zarađivati različite vrijednosti bruto plaća. S druge strane, OECD-ov model omogućuje istovremenu procjenu samo za jedan odabrani tip kućanstva na odabranoj razini bruto plaće, ali se procjene mogu vršiti za više zemalja odjednom, što ga čini pogodnim za komparativnu analizu PPS-a između zemalja EU-a.

3. ANALIZA POTICAJA ZA RAD NA EKSTENZIVNOJ GRANICI PONUDE RADA

3.1. Stopa nezaposlenosti u zemljama Europske unije u 2018. godini

Prije same analize financijskih poticaja za ulazak nezaposlenih osoba u zaposlenost, najprije se na Slici 1 za zemlje EU-a daje pregled stope nezaposlenosti za populaciju u dobi od 20 do 64, čime se nastoji utvrditi položaj Hrvatske u odnosu na ostale zemlje EU-a. Pokazalo se kako u 2018. godini Hrvatska ima višu stopu nezaposlenosti od prosjeka EU-a: u Hrvatskoj ona iznosi 8,2%, dok je prosjek EU-a 6,7%. Prema visini stope nezaposlenosti, Hrvatska je šesta zemlja unutar EU-a, a zemlje koje imaju veću stopu nezaposlenosti od Hrvatske jesu Grčka (19,3%), Španjolska (14,9%), Italija (10,5%), Francuska (8,8%) i Cipar (8,4%). Što se tiče usporedbe s ostalim susjednim zemljama EU-a, Mađarska i Slovenija imaju nižu stopu nezaposlenosti od Hrvatske. Slovenija je sa stopom nezaposlenosti od 5,1% zemlja s jedanaestom najnižom stopom unutar EU-a, dok samo četiri zemlje EU-a imaju nižu stopu nezaposlenosti od Mađarske (3,6%), a to su Nizozemska (3,4%), Njemačka (3,3%), Malta (3,3%) i Češka (2,2%).

Slika 1. Stopa nezaposlenosti u zemljama EU-a za populaciju u dobi 20 – 64 g. u 2018.

Izvor: Anketa o radnoj snazi preuzeta iz Eurostata (varijabla: lfsa_organ).

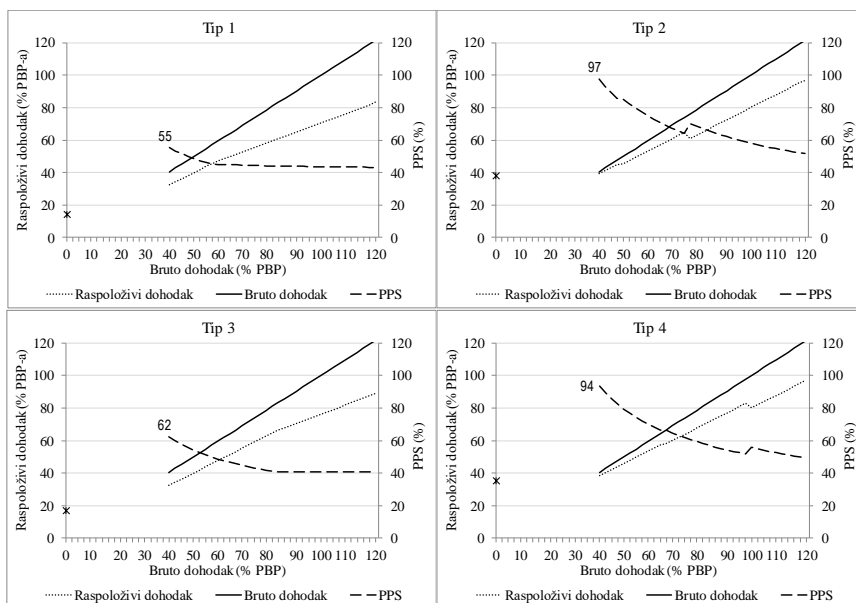
3.2. Poticaji za rad u Hrvatskoj u 2018. godini

U ovom se dijelu analizira isplativost ulaska u svijet rada trenutno nezaposlenih osoba u Hrvatskoj. Promatra se stanje iz 2018. godine, odnosno analizira se kako hrvatski sustav poreza i socijalnih naknada iz 2018. godine utječe na PPS i raspoloživi dohodak odabranih tipova kućanstava. Bruto dohodak i raspoloživi dohodak komponente su koje se koriste u izračunu PPS-a (vidjeti formulu (1)) te se stoga na istoj slici prikazuju raspoloživi dohodak kućanstva i PPS u ovisnosti o bruto dohotku kućanstva. Najprije se na Slici 2 analiziraju kućanstva s jednim odraslim članom koji razmatra zaposlenje uz različite razine bruto plaća, a drugi odrasli član (ako postoji u kućanstvu) ne radi (tip 1, tip 2, tip 3 i tip 4). Potom se na Slici 3 analiziraju kućanstva u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje uz različite razine bruto plaća, a drugi već radi (tip 5 i tip 6).

Na Slici 2 su bruto dohodak (prikazan na horizontalnoj osi) i raspoloživi dohodak kućanstva (prikazan na vertikalnoj osi, lijeva strana), izraženi kao postotak bruto plaće iz 2018. godine. Tada je prosječna mjesečna bruto plaća iznosila 8.448 kn, a minimalna mjesečna bruto plaća 3.440 kn, što znači da je minimalna bruto plaća bila oko 40% prosječne bruto plaće (PBP). Stoga se na slici prikazuju vrijednosti bruto plaće, raspoloživog dohotka i PPS-a za razine bruto plaće od 40% PBP-a pa nadalje, a prikazuje se i visina raspoloživog dohotka u stanju kada promatrana osoba ne radi, odnosno kada je bruto plaća jednaka nuli. Pokazuje se kako pri minimalnoj bruto plaći najviši PPS imaju samohrani roditelji (tip 2) i parovi s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava, a drugi ne radi (tip 4). Visoki iznosi PPS-a ukazuju na činjenicu da se u takvim kućanstvima ne isplati raditi uz minimalnu plaću. PPS parova s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava uz minimalnu bruto plaću, a drugi ne radi iznosi oko 94%, što znači da u odnosu na stanje nezaposlenosti takvom kućanstvu ostane tek 6% zarađene bruto plaće, a preostalih 94% gubi se zbog

smanjenja naknada i povećanja poreza⁵. Nadalje, za samohrane roditelje s dvoje djece PPS je još viši i iznosi 97%. Slabi motivi za zapošljavanje uz minimalnu bruto plaću mogu se uočiti i iz krivulje raspoloživog dohotka kućanstva, iz koje je vidljivo kako je raspoloživi dohodak gotovo jednak u stanju kada je samohrani roditelj nezaposlen (raspoloživi dohodak iznosi 38% PBP-a) i kada radi uz minimalnu plaću (raspoloživi dohodak iznosi 39% PBP-a). Porastom potencijalne bruto plaće PPS se postupno smanjuje te za samohrane roditelje s dvoje djece na razini plaća od 70% i 100% PBP-a redom iznosi oko 66% i 58%, dok je za parove s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava uz iste razine bruto plaća, a drugi ne radi, PPS nešto niži i redom iznosi oko 64% i 56%.

Napomena: (1) Na slikama su izraženi iznosi PPS-a prilikom zapošljavanja uz minimalnu bruto plaću; (2) Znak „x“ na lijevoj vertikalnoj osi označava iznos raspoloživog dohotka kućanstva u stanju kada niti jedan odrasli član ne radi.

Slika 2. Raspoloživi dohodak i PPS za kućanstva s jednim odraslim članom koji razmatra zaposlenje uz različite razine bruto plaće, a ostali odrasli članovi (ako postoje) ne rade

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem EUROMOD-a.

Nadalje, preostala dva tipa kućanstava prikazana na Slici 2, samci (tip 1) i kućanstva bez djece u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje uz različite

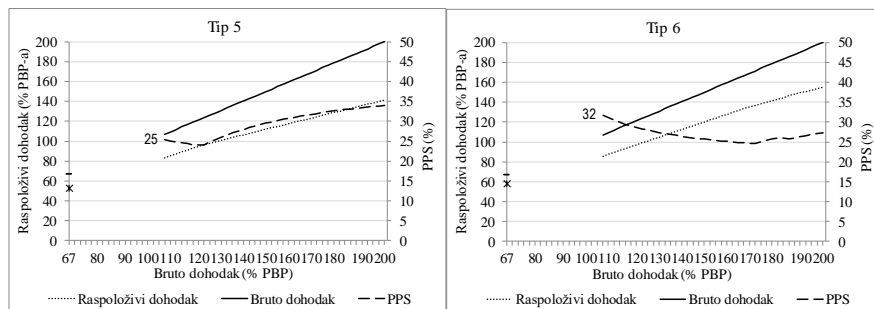
⁵ Prilikom prelaska iz nezaposlenosti u stanje zaposlenosti, u kojem se prima minimalna bruto plaća, zajamčena minimalna naknada u iznosu od 1.600 kn i naknada za troškove stanovanja od 800 kn iščezavaju, a doplatka za djecu smanjuje se sa 600 na 500 kn. S druge strane, doprinosi iz plaće rastu s 0 na 680 kn, a obveza poreza na dohodak na razini minimalne bruto plaće jednaka je nuli.

razine bruto plaće, a drugi ne radi (tip 3), imaju niži PPS od samohranih roditelja s dvoje djece (tip 2) i parova s dvoje djece u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi (tip 4). Glavni je razlog višeg PPS-a u kućanstvima tip 2 i tip 4 postojanje djece u tim kućanstvima.⁶ Što se tiče kućanstava bez djece na Slici 2, PPS parova bez djece u kojima se prvi supružnik zapošljava uz minimalnu plaću, a drugi ne radi iznosi oko 62%. Porastom potencijalne bruto plaće PPS se smanjuje i na razinama bruto plaća od 50, 70 i 100% PBP-a redom iznosi oko 54%, 44% i 41%. Od svih kućanstava promatranih na Slici 2, samci imaju najnižu stopu PPS-a. U stanju nezaposlenosti samci mogu ostvariti raspoloživi dohodak u visini od 14% PBP-a⁷, dok prilikom zapošljavanja uz minimalnu bruto plaću njihov raspoloživi dohodak iznosi 32% PBP-a, pri čemu PPS iznosi oko 55%. PPS pada povećanjem potencijalne bruto plaće te uz iznose od 50% i 100% PBP-a redom iznosi 49% i 44%. Općenito, promatrajući Sliku 2, vidljivo je kako povećanjem bruto dohotka kućanstva sve „lakše“ podnose smanjenje ili prestanak primanja određenih socijalnih naknada pa im je porastom bruto dohotka krivulja PPS-a opadajuća.

Na Slici 3 prikazana su dva tipa kućanstava u kojima se analizira PPS prilikom zapošljavanja prvog supružnika, dok se za drugog pretpostavlja da radi uz plaću od 67% PBP-a (tip 5 i tip 6). S obzirom na to da jedan supružnik već radi, na horizontalnoj osi grafikona prikazuju se vrijednosti bruto dohotka kućanstva veće od 107% PBP-a. Naime, pretpostavlja se da drugi supružnik već radi uz bruto plaću od 67% PBP-a, a prvi može zaraditi plaću veću od minimalne, odnosno veću od 40% PBP-a, što u zbroju daje bruto dohodak kućanstva veći od 107% PBP-a. Za oba tipa kućanstva na Slici 3 prilikom zapošljavanja prvog supružnika uz minimalnu bruto plaću PPS je relativno nizak te za parove bez djece (tip 5) iznosi 25%, a za parove s dvoje djece (tip 6) iznosi 32%. Uzrok nižim vrijednostima PPS-a leži u činjenici da drugi supružnik već radi na 67% PBP-a te da su se naknade smanjile ili iščeznule još prilikom zaposlenja drugog supružnika. Tako parovi bez djece (tip 5) već prilikom zapošljavanja drugog supružnika uz bruto plaću od 67% PBP-a gube pravo na primanje socijalnih naknada te je zbog toga prilikom zapošljavanja prvog supružnika uz bruto plaće između 40 i 60% PBP-a, PPS konstantan i iznosi oko 25%. Porastom bruto plaće iznad 60% PBP-a, PPS se umjereno povećava i na razini bruto plaće drugog supružnika od 100% PBP-a, odnosno na razini bruto plaće kućanstva od 167% PBP-a iznosi oko 32%. Spomenuto povećanje PPS-a uzrok je djelovanja poreza na dohodak i prireza.

⁶ Postojanje djece u kućanstvu utječe na povećanje zajamčene minimalne naknade, naknade za troškove stanovanja i postojanje doplatka za djecu.

⁷ U stanju nezaposlenosti samci primaju 800 kn zajamčene minimalne naknade i 400 kn naknade za troškove stanovanja.

Napomena: Napomena: (1) Na slikama su izraženi iznosi PPS-a prilikom zapošljavanja uz minimalnu bruto plaću; (2) Znak „x“ na lijevoj vertikalnoj osi označava iznos raspoloživog dohotka kućanstva, a znak „-“ predstavlja iznos bruto dohotka kućanstva u stanju kada drugi supružnik radi uz bruto plaću od 67% PBP-a, a prvi je nezaposlen.

Slika 3. Raspoloživi dohodak i PPS za kućanstva u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje uz različite razine bruto plaće, a drugi već radi na 67% PBP-a

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem EUROMOD-a.

S druge strane, u parova s dvoje djece (tip 6) zapošljavanjem prvog supružnika uz minimalnu bruto plaću PPS je nešto veći i iznosi 32%. Nešto veći PPS (u usporedbi s takvim kućanstvom bez djece) posljedica je gubitka doplatka za djecu koji u slučaju kada samo drugi supružnik radi uz bruto plaću od 67% PBP-a iznosi 400kn, a zapošljavanjem prvog supružnika uz minimalnu bruto plaću doplatka za djecu se gubi. Daljnjim povećanjem bruto plaće prvog supružnika iznad vrijednosti minimalne bruto plaće, PPS pada sve do razine na kojoj bi ostvario prosječnu bruto plaću (tada ukupna bruto plaća kućanstva iznosi 167% PBP-a), kada PPS iznosi oko 25%. Porastom plaće kućanstava iznad razine od 167% PBP-a, PPS počinje postupno rasti zbog činjenice da oboje supružnika postaje obveznicima plaćanja poreza na dohodak i prireza.

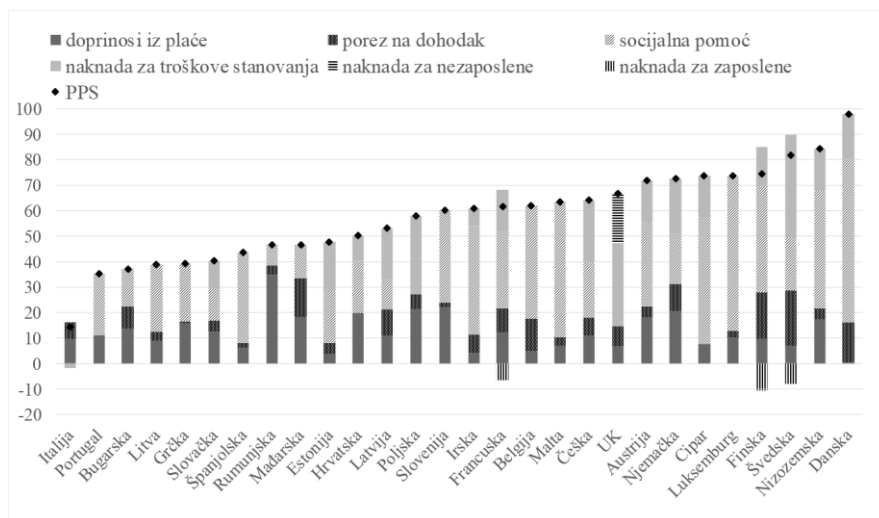
3.3. Komparativna analiza participacijske porezne stope Hrvatske s ostalim zemljama Europske unije u 2018. godini

U prethodnom poglavlju utvrdilo se kako na niskim razinama bruto plaća određeni tipovi kućanstava imaju niske financijske poticaje za rad. Posebno se ističu samohrani roditelji s dvoje djece (tip 2) i parovi s dvoje djece u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi (tip 4). Kako bi se dobio sveobuhvatan uvid u stanje isplativosti rada u Hrvatskoj, provodi se komparativna analiza PPS-a između Hrvatske i ostalih zemalja EU-a. Analiza se provodi za samce (tip 1) koji su najčešće analizirani tip kućanstva u istraživanjima koja se provode na temelju hipotetskih podataka i za prethodno spomenuta dva tipa kućanstva (tip 2 i tip 4) s najvišim PPS-om u Hrvatskoj, čime se nastoji otkriti je li visok PPS za ta kućanstva problem koji se pojavljuje samo u Hrvatskoj ili je to

uobičajena praksa među zemljama EU-a. U svim trima spomenutim kućanstvima analizira se potencijalno zapošljavanje uz bruto plaću od 50% PBP-a.

Na Slici 4 se za sve zemlje EU-a analizira dekompozicija PPS-a, kao i ukupni PPS za samce koji se zapošljavaju uz bruto plaću od 50% PBP-a. Rezultati pokazuju kako se s PPS-om od oko 50% Hrvatska nalazi oko sredine ljestvice unutar EU-a, točnije, sedamnaest zemalja EU-a ima veći PPS od Hrvatske. Promatrajući dekompoziciju PPS-a, vidljivo je kako u Hrvatskoj doprinosi iz plaće pridonose ukupnom PPS-u s 20 postotnih bodova, dok socijalna pomoć (u Hrvatskoj je to zajamčena minimalna naknada) i naknada za troškove stanovanja pridonose s ostalih 30 postotnih bodova. Drugim riječima, 40% ukupnog PPS-a u Hrvatskoj uzrokovano je doprinosima iz plaće, dok preostalih 60% otpada na zajamčenu minimalnu naknadu (ZMN) i naknadu za troškove stanovanja. Zemlja s najnižim PPS-om je Italija, gdje je PPS vrlo nizak i iznosi oko 15%, a slijede je Portugal i Bugarska s PPS-om od oko 35%, odnosno 37%. S druge strane, najveći PPS za samačka kućanstva ima Danska, gdje PPS iznosi oko 98%, a potom slijede Nizozemska i Švedska s PPS-om od oko 85% i 82%. Jedan je od razloga visokog PPS-a u tim zemljama velika izdašnost socijalnog sustava jer socijalna pomoć i naknada za troškove stanovanja zajedno pridonose ukupnom PPS-u s 84 postotnih bodova u Danskoj i s oko 62 postotnih bodova u Nizozemskoj i Švedskoj. U usporedbi s preostalim susjednim zemljama EU-a, Slovenija ima za oko 10 postotnih bodova veći PPS, dok je u Mađarskoj PPS manji za oko 3 postotna boda. Međutim, u tim dvjema zemljama različite komponente poreznog i socijalnog sustava djeluju na visinu PPS-a. Najveći je čimbenik ukupnog PPS-a u Sloveniji socijalna pomoć i naknada za troškove stanovanja koje uzrokuju oko 60% ukupnog PPS-a, dok u Mađarskoj te naknade uzrokuju tek 30% ukupnog PPS-a.

U svrhu povećanja poticaja za rad, neke zemlje poput Finske, Švedske i Poljske uvele su naknade za zaposlene (engl. *in-work benefit*) koje dobivaju zaposlene osobe s niskom plaćom. Spomenute naknade smanjuju ukupni PPS, i to za oko 11 postotnih bodova u Finskoj te za 8 i 6 postotnih bodova u Švedskoj i Francuskoj. Dodatno, Italija ima u naknadi za troškove stanovanja uveden instrument koji ima istu ulogu kao i naknada za zaposlene. Tako je za promatrani tip kućanstva u Italiji naknada za troškove stanovanja veća u stanju zaposlenosti nego u stanju nezaposlenosti, što smanjuje PPS za 2 postotna boda. Dakle, u Italiji doprinosi iz plaće pridonose ukupnom PPS-u s 10 postotnih bodova, porez na dohodak sa 7, a naknada za troškove stanovanja smanjuje PPS za 2 postotna boda, što Italiju čini zemlju s najmanjim PPS-om unutar EU-a.

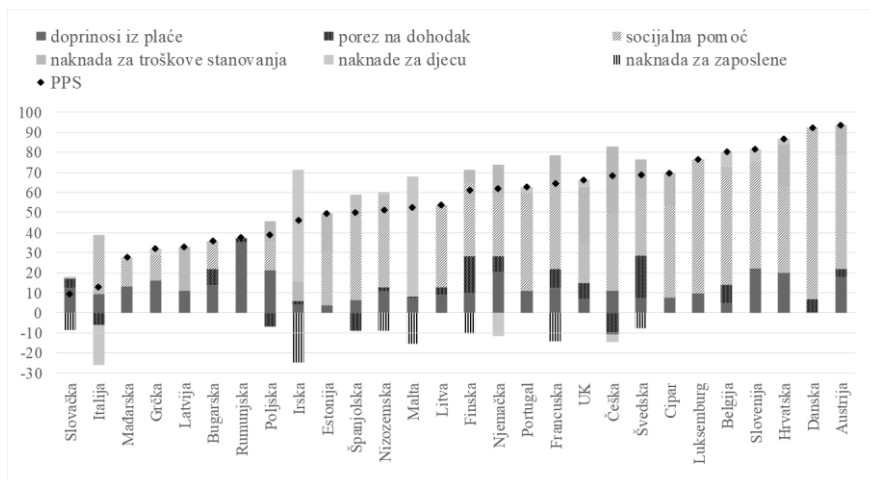

Slika 4. PPS za samca koji se zapošljava uz bruto plaću od 50% PBP-a u zemljama EU-a

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem OECD-ova modela poreza i socijalnih naknada.

Nadalje, na Slici 5 prikazano je kretanje PPS-a za samohranog roditelja s dvoje djece koji se zapošljava uz bruto plaću od 50% PBP-a. Komparativna analiza pokazala je kako je s iznosom od oko 87% Hrvatska treća zemlja po visini PPS-a unutar EU-a te da jedino Danska (92%) i Austrija (93%) imaju viši PPS od Hrvatske. Glavninu vrlo visokog PPS-a uzrokuju izdašne naknade iz socijalnog sustava, koje u Hrvatskoj i Austriji uzrokuju oko tri četvrtine ukupnog PPS-a, dok u Danskoj uzrokuju preko 90% ukupnog PPS-a. S druge strane, najniži iznos PPS-a imaju Slovačka i Italija (oko 10% i 13%), a slijede ih Mađarska i Grčka s iznosima od oko 28% i 32%. Neke zemlje smanjile su iznos PPS-a uvođenjem naknada za zaposlene, a na promatranom iznosu bruto plaće ukupno sedam zemalja isplaćuje naknade za zaposlene. Najučinkovitija zemlja koja se koristi naknadom za zaposlene kao instrumentom povećanja financijskih poticaja za rad jest Irska, u kojoj spomenuta naknada smanjuje PPS za oko 25 postotnih bodova (sa 71% na 46%), a slijede je Francuska i Malta u kojima se PPS smanjuje za oko 15 postotnih bodova (PPS se u Francuskoj smanjuje sa 79% na 64, a u Malti sa 68% na 52%). Naknada za zaposlene smanjuje ukupni PPS i u Slovačkoj (zemlji s najnižim PPS-om), i to za 8 postotnih bodova (s 18% na 10%). Također, vidljivo je kako neke zemlje (ukupno pet zemalja) smanjuju PPS kroz ostale instrumente poreznog i socijalnog sustava. Najučinkovitija je Italija, koja smanjuje PPS za oko 26 postotnih bodova (s 39% na 13%) uvođenjem poreznih kredita (engl. *tax credits*), kao i sustavom naknada za djecu koje su definirane tako da pružaju veće iznose naknada u stanju zaposlenosti roditelja nego u stanju

nezaposlenosti, što Italiju stavlja kao zemlju s drugim najnižim PPS-om za ovaj tip kućanstva.

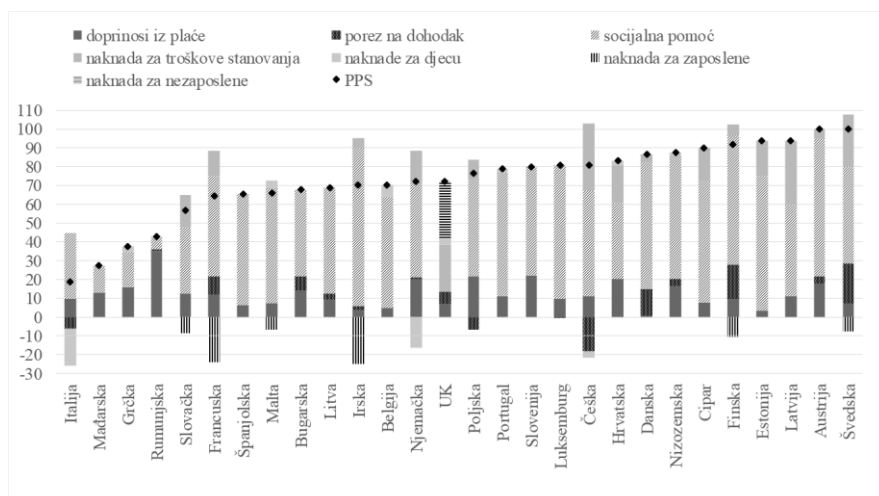

Slika 5. PPS za samohranog roditelja s dvoje djece koji se zapošljava uz bruto plaću od 50% PBP-a u zemljama EU-a

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem OECD-ova modela poreza i socijalnih naknada.

Komparativnom analizom PPS-a za parove s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava uz bruto plaću od 50% PBP-a, a drugi ne radi utvrđeno je kako je Hrvatska s PPS-om od oko 83% deveta zemlja EU-a po visini PPS-a (Slika 6). Što se tiče susjednih zemalja EU-a, s PPS-om od oko 80% Slovenija je slična Hrvatskoj, dok su Italija (PPS iznosi oko 19%) i Mađarska (PPS iznosi oko 28%) zemlje s najnižim PPS-om unutar EU-a. Za promatrani tip kućanstva zemlje s najvišim PPS-om jesu Austrija i Švedska, gdje PPS iznosi oko 100%, te Estonija i Latvija s PPS-om od oko 94%. Izdašni iznosi socijalne pomoći i naknade za troškove stanovanja najviše pridonose ukupnom iznosu PPS-a u tim zemljama. Točnije, u Austriji i Švedskoj spomenute naknade pridonose ukupnom PPS-u s oko 79 postotnih bodova, u Latviji s 83 te u Estoniji s čak 90 postotnih bodova. Naknade za zaposlene utječu na smanjenje PPS-a u šest zemalja EU-a, a posebno se ističu zemlje poput Irske i Francuske, gdje takve naknade najučinkovitije djeluju na povećanje poticaja za rad; u objema se zemljama PPS smanjuje za oko 25 postotnih bodova. U promatranom tipu kućanstva također je vidljivo kako neke zemlje smanjuju PPS na temelju instrumenata poreznog i socijalnog sustava. Kombinacijom djelovanja instrumenata unutar sustava poreza na dohodak (poreznih kredita) i naknada za djecu, PPS se najviše smanjuje u Italiji za 26 (s 45% na 19%) i u Češkoj za 22 postotnih bodova (sa 103% na 81%). Djelovanje spomenutih instrumenata postavlja Italiju kao zemlju s

najnižim PPS-om unutar EU-a, dok bi bez djelovanja spomenutih instrumenata Češka bila zemlja s drugim najvećim PPS-om, a sada ima deseti najviši PPS.

Slika 6. PPS u zemljama EU-a za par s dvoje djece u kojem se prvi supružnik zapošljava uz bruto plaću od 50% PBP-a, a drugi ne radi

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem OECD-ova modela poreza i socijalnih naknada.

3.4. Utjecaj reformi u razdoblju od 2013. do 2018. godine na poticaje za rad u Hrvatskoj

U razdoblju od 2013. do 2018. godine bilo je nekoliko promjena u hrvatskom sustavu poreza i socijalnih naknada (detaljnije o provedenim reformama vidjeti u Dodatku). ZMN je reformiran dvaput, 2014. i 2016. godine, a time su se promijenili i iznosi naknade za troškove stanovanja jer je ta naknada vezana uz ZMN, odnosno njezin maksimalni iznos određen je kao 50% iznosa ZMN-a. Reformom iz 2014. godine naknada koja se zvala „pomoć za uzdržavanje“ preimenovana je u ZMN, povećani su iznosi za samca, odraslog člana u višečlanom kućanstvu, ali su smanjeni iznosi koji se dodjeljuju za djecu s obama roditeljima i djecu samohranih roditelja. U 2016. provedena je nova reforma kojom se poboljšava status samohranih roditelja, povećavaju se iznosi naknada koje dobivaju potonji i njihova djeca.

Porez na dohodak također je reformiran dvaput. Reformom u 2015. godini povećan je osnovni osobni odbitak s 2.200 kn na 2.600 kn, a povećali su se i odbici za uzdržavane članove. Stope po kojima se oporezuje porezna osnovica ostale su iste (12, 25 i 40%), a povećan je prag (s 8.800 na 13.200 kn) iznad kojeg se porezna osnovica oporezuje po najvećoj stopi od 40%. Provedenom reformom u 2017. godini osnovni osobni odbitak dodatno je povećan na 3.800 kn, povećali

su se i odbici za uzdržavane članove, uvedene su dvije nove stope od 24% i 36%. Porez na dohodak plaća se po stopi od 24% na poreznu osnovicu manju od 17.500 kn, a veći iznosi oporezuju se po 36%.

U tablicama 1 i 2 prikazuje se kako su spomenute reforme utjecale na kretanje PPS-a tijekom godina za odabrane tipove kućanstava. Analizira se PPS za samce, samohrane roditelje s dvoje djece, parove s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava, a drugi ne radi i parove s dvoje djece u kojima prvi supružnik radi uz bruto plaću od 67% PBP-a, a drugi se zapošljava. U Tablici 1 u stupcima (1) do (4) donosi se dekompozicija PPS-a za odabrani tip kućanstva kako bi se utvrdio utjecaj provedenih reformi na doprinos svakog pojedinog instrumenta sustava poreza i socijalnih naknada ukupnom PPS-u, a zbroj stupaca (1) do (4) daje ukupni PPS, čiji se iznos nalazi u stupcu (5). Vrijednosti u stupcima (1) do (5) računaju se prema formuli (3), tako da se stupci (1) i (2) odnose na komponentu PPS_T iz formule (3), prema kojoj se računaju doprinosi poreza na dohodak i prireza te doprinosa iz plaće ukupnom PPS-u, a stupci (3) i (4) odnose se na komponentu PPS_B koja sadrži doprinose socijalnih naknada (u ovom slučaju ZMN-a i naknade za troškove stanovanja) ukupnom PPS-u. Zbroj spomenutih komponenti PPS_T i PPS_B daje ukupni PPS prikazan u stupcu (5). Analogno tome, stupci (6) do (10) prikazuju dekompoziciju PPS-a za odabrani tip kućanstva, stupac (11) je ukupni PPS, a izračuni su također dobiveni korištenjem formulom (3). Analiziraju se sustavi poreza i socijalnih naknada iz 2013. (oznaka sustava: S2013), 2014. (S2014), 2016. (S2016) i 2018. (S2018) godine, a PPS se za sve tipove kućanstva računa na sljedećim razinama bruto plaće: (1) 40% PBP-a; (2) 67% PBP-a; (3) 100% PBP-a i (4) 167% PBP-a⁸. U svim godinama uzima se vrijednost PBP-a iz 2018. godine kako bi se isključio utjecaj rasta ili pada plaća tijekom godina na visinu PPS-a, čime se omogućuje analiziranje reformi koje je izolirano od promjena PBP-a tijekom godina. Spomenutim se načinom analize ustvari otkriva kako bi se kretao PPS u slučaju kada bi svaki od promatranih sustava bio na snazi u 2018. godini.

---

⁸ Navedene se razine bruto plaća uobičajeno koriste u analizama koje se temelje na hipotetskim podacima; kao primjer vidjeti istraživanja Carone & sur. (2004); OECD (2019). Valja spomenuti kako je u Hrvatskoj u 2018. godini bruto plaća od 40% PBP-a jednaka vrijednosti minimalne bruto plaće.

Tablica 1.

Kretanje PPS-a kroz odabrane sustave za tipove kućanstva 1 i 2 na razini PBP-a iz 2018.

	DIP	PND	ZMN	NTS	PPS	DIP	PND	DZD	ZMN	NTS	PPS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1) +...+(4)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)= (6)+...+(10)
	Tip 1 – zapošljava se na 40% PBP-a					Tip 2 – zapošljava se na 40% PBP-a					
S 2013	20,0	2,1	17,6	8,8	48,5	20,0	0,0	3,4	44,1	22,1	89,6
S 2014	20,0	2,1	23,5	11,8	57,3	20,0	0,0	3,4	32,9	16,5	72,8
S 2016	20,0	0,5	23,5	11,8	55,8	20,0	0,0	3,4	49,4	24,7	97,5
S 2018	20,0	0,0	23,5	11,8	55,3	20,0	0,0	3,4	49,4	24,7	97,5
	Tip 1 – zapošljava se na 67% PBP-a					Tip 2 – zapošljava se na 67% PBP-a					
S 2013	20,0	5,7	10,7	5,4	41,8	20,0	0,0	4,1	26,8	13,4	64,3
S 2014	20,0	5,7	14,3	7,1	47,1	20,0	0,0	4,1	20,0	10,0	54,1
S 2016	20,0	4,5	14,3	7,1	45,9	20,0	0,0	4,1	30,0	15,0	69,1
S 2018	20,0	3,3	14,3	7,1	44,7	20,0	0,0	4,1	30,0	15,0	69,1
	Tip 1 – zapošljava se na 100% PBP-a					Tip 2 – zapošljava se na 100% PBP-a					
S 2013	20,0	11,3	7,1	3,6	42,0	20,0	3,0	8,2	17,9	8,9	58,0
S 2014	20,0	11,3	9,5	4,8	45,5	20,0	3,0	8,2	13,3	6,7	51,2
S 2016	20,0	9,9	9,5	4,8	44,2	20,0	1,6	8,2	20,0	10,0	59,8
S 2018	20,0	9,3	9,5	4,8	43,6	20,0	0,0	8,2	20,0	10,0	58,2
	Tip 1 – zapošljava se na 167% PBP-a					Tip 2 – zapošljava se na 167% PBP-a					
S 2013	20,0	16,2	4,2	2,1	42,6	20,0	10,6	4,8	10,6	5,3	51,3
S 2014	20,0	16,2	5,6	2,8	44,7	20,0	10,6	4,8	7,9	3,9	47,3
S 2016	20,0	15,0	5,6	2,8	43,5	20,0	8,9	4,8	11,8	5,9	51,5
S 2018	20,0	14,3	5,6	2,8	42,8	20,0	6,3	4,8	11,8	5,9	48,9

Napomena: Kratice DIP (doprinosi iz plaće), PND (porez na dohodak i prirrez), DZD (doplatak za djecu), ZMN (zajamčena minimalna naknada) i NTS (naknada za troškove stanovanja) označavaju doprinos svake pojedine komponente sustava poreza i socijalnih naknada ukupnom PPS-u.

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem EUROMOD-a.

U Tablici 1 analizira se PPS za samce (tip 1) i samohrane roditelje s dvoje djece (tip 2). U usporedbi sa sustavom S2013, na plaći od 40% PBP-a, PPS za samce je u S2018 porastao za oko 7 postotnih bodova, s 48,5%, koliko je iznosio u S2013, na 55,3% u S2018. Analizirajući dekompoziciju PPS-a, vidljivo

je da su u S2014 promjene ZMN-a, a time i naknade za troškove stanovanja uzrokovale povećanje PPS-a za oko 9 postotnih bodova, dok se u narednim sustavima PPS nije mijenjao. Doprinos spomenutih dviju naknada ukupnom PPS-u u S2013 iznosio je oko 26, a u S2014 (tako i u S2016 i S2018) oko 35 postotnih bodova. S druge strane, promjene u sustavu poreza na dohodak nastale između sustava S2013 i S2018, kojima se smanjilo porezno opterećenje dohotka od rada, utjecale su na pad PPS-a za oko 2 postotna boda. Naime, doprinos poreza na dohodak ukupnoj stopi PPS-a u S2013 jest 2,1 postotnih bodova, u S2016 smanjuje se na 0,5 postotna boda, a u S2018 taj doprinos iznosi nula. Za samce koji se zapošljavaju uz bruto plaću od 67% PBP-a, PPS u S2013 iznosi oko 42%, dok u S2014 raste za 5 postotnih bodova, što je posljedica povećanja izdašnosti sustava socijalnih naknada. PPS se u sustavu S2018, pak, smanjuje za 2 postotna boda kao rezultat smanjenja obveze poreza na dohodak te ukupno iznosi oko 45%. U usporedbi sa sustavom S2013, PPS samaca koji rade uz bruto plaću od 100% PBP-a se u S2018 povećao za 1,6 postotna boda (s 42,0 na 43,6%), dok je na plaći od 167% PBP-a ostao gotovo nepromijenjen.

Za samohrane roditelje s dvoje djece koji rade uz bruto plaću od 40% PBP-a, PPS u S2013 iznosi oko 90%. Promjenom u sustavu socijalne skrbi nastalom u S2014, odnosno smanjenjem izdašnosti ZMN-a za samohrane roditelje smanjio se i PPS za oko 13 postotnih bodova u odnosu na S2013. Međutim, u S2016 nastalo je povećanje komponenti ZMN-a za samohrane roditelje i njihovu djecu, što dovodi do povećanja PPS-a za 25 postotnih bodova. Stoga ukupno povećanje PPS-a između S2013 i S2018 iznosi oko 8 postotnih bodova i ta je promjena uzrokovana promjenama ZMN-a, a time i naknade za troškove stanovanja. Za samohrane roditelje s dvoje djece koji bi se zaposlili uz bruto plaću od 67% PBP-a, ukupno povećanje PPS-a između S2013 i S2018 iznosi oko 5 postotnih bodova (porast PPS-a sa 64 na 69%), a navedeno je povećanje također uzrok povećanja izdašnosti ZMN-a. Uz bruto plaću od 100% PBP-a, PPS samohranog roditelja s dvoje djece gotovo je jednak u S2013 i S2018 te iznosi oko 58%. Naime, povećanje izdašnosti ZMN-a i naknade za troškove stanovanja povećava PPS za oko 3 postotna boda, no, s druge strane, smanjenje iznosa poreza na dohodak dovodi do smanjenja PPS-a za 3 postotna boda. Uz bruto plaću od 167% PBP-a, PPS u S2018 manji je nego u S2013 jer je na toj razini plaće smanjenje iznosa poreza na dohodak veće od povećanja iznosa ZMN-a i naknade za troškove stanovanja.

Tablica 2.

Kretanje PPS-a kroz odabrane sustave za tipove kućanstva 4 i 6 na razini PBP-a iz 2018.

	DIP	PND	DZD	ZMN	NTS	PPS	DIP	PND	DZD	ZMN	NTS	PPS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(1)+...+(5)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)=(7)+...+(11)
	Tip 4 – zapošljava se na 40% PBP-a						Tip 6 – zapošljava se na 40% PBP-a					
S2013	20,0	0,0	2,9	48,5	24,3	95,7	20,0	1,2	11,7	0,0	0,0	32,9
S2014	20,0	0,0	2,9	47,1	23,5	93,5	20,0	1,2	11,7	0,0	0,0	32,9
S2016	20,0	0,0	2,9	47,1	23,5	93,5	20,0	0,0	11,7	0,0	0,0	31,7
S2018	20,0	0,0	2,9	47,1	23,5	93,5	20,0	0,0	11,7	0,0	0,0	31,7
	Tip 4 – zapošljava se na 67% PBP-a						Tip 6 – zapošljava se na 67% PBP-a					
S2013	20,0	0,0	3,6	29,5	14,7	67,8	20,0	4,6	7,1	0,0	0,0	31,7
S2014	20,0	0,0	3,6	28,6	14,3	66,4	20,0	4,6	7,1	0,0	0,0	31,7
S2016	20,0	0,0	3,6	28,6	14,3	66,4	20,0	1,5	7,1	0,0	0,0	28,7
S2018	20,0	0,0	3,6	28,6	14,3	66,4	20,0	0,0	7,1	0,0	0,0	27,1
	Tip 4 – zapošljava se na 100% PBP-a						Tip 6 – zapošljava se na 100% PBP-a					
S2013	20,0	1,2	2,4	19,6	9,8	53,1	20,0	6,8	4,8	0,0	0,0	31,5
S2014	20,0	1,2	2,4	19,0	9,5	52,2	20,0	6,8	4,8	0,0	0,0	31,5
S2016	20,0	0,0	7,1	19,0	9,5	55,7	20,0	4,6	4,8	0,0	0,0	29,4
S2018	20,0	0,0	7,1	19,0	9,5	55,7	20,0	0,0	4,8	0,0	0,0	24,8
	Tip 4 – zapošljava se na 167% PBP-a						Tip 6 – zapošljava se na 167% PBP-a					
S2013	20,0	8,4	4,2	11,6	5,8	50,1	20,0	12,8	2,8	0,0	0,0	35,7
S2014	20,0	8,4	4,2	11,3	5,6	49,5	20,0	12,8	2,8	0,0	0,0	35,7
S2016	20,0	6,3	4,2	11,3	5,6	47,4	20,0	10,6	2,8	0,0	0,0	33,5
S2018	20,0	3,0	4,2	11,3	5,6	44,1	20,0	7,6	2,8	0,0	0,0	30,4

Napomena: Vidjeti napomenu ispod Tablice 1.

Izvor: Autorovi izračuni korištenjem EUROMOD-a.

U Tablici 2 prikazan je PPS parova s dvoje djece u kojima jedan ili oboje supružnika radi. U parova s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava, a drugi ne radi (tip 4) iznosi ZMN-a i naknade za troškove stanovanja ostaju gotovo nepromijenjeni kroz promatrane sustave. Tako zapošljavanjem prvog supružnika uz bruto plaće do razine od 100% PBP-a, PPS ostaje gotovo nepromjenjiv kroz promatrane sustave. Veća razlika između PPS-a u S2013 i S2018 vidljiva je u situaciji zapošljavanja prvog supružnika uz bruto plaću od

167% PBP-a, gdje se kao posljedica smanjenja poreza na dohodak PPS smanjuje s 50% (koliko je iznosio u S2013.) na 44% (koliko je iznosio u S2018.). Što se tiče parova s dvoje djece u kojima se prvi supružnik zapošljava, a drugi radi uz bruto plaću od 67% PBP-a, u odnosu na S2013 PPS se (uz sve promatrane razine bruto plaća prvog supružnika) u S2018 smanjuje, što je posljedica smanjenja opterećenja radnika porezom na dohodak.

4. ZAKLJUČAK

U radu se analizirao utjecaj sustava poreza i socijalnih naknada na poticaje za rad u Hrvatskoj za odabrane tipove hipotetskih kućanstava te je napravljena komparativna analiza s ostalim zemljama EU-a u 2018. godini. Rezultati pokazuju kako se promatranih šest tipova kućanstava u Hrvatskoj može svrstati u tri skupine prema visini PPS-a. Prvu skupinu čine samohrani roditelj s dvoje djece (tip 2) i par s dvoje djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi ne radi (tip 4). Spomenuta dva tipa kućanstava uz minimalne bruto plaće imaju vrlo visok PPS, koji iznosi oko 97% (tip 2) i 94% (tip 4). Druga skupina sadrži kućanstva s umjereno visokim PPS-om, a to su samac (tip 1, zapošljavanjem uz minimalnu bruto plaću PPS iznosi oko 55%) i par bez djece u kojemu prvi supružnik razmatra zaposlenje a drugi ne radi (tip 3, zapošljavanjem uz minimalnu bruto plaću PPS iznosi oko 62%). Konačno, treću skupinu čine kućanstva s dvoje djece ili bez njih u kojima prvi supružnik razmatra zaposlenje, a drugi je već zaposlen na 67% PBP-a (tipovi 5 i 6). Ta kućanstva zapošljavanjem drugog supružnika uz minimalnu bruto plaću imaju nizak PPS koji se kreće oko 25% (tip 5) i 32% (tip 6).

Analiza provedenih reformi u razdoblju od 2013. do 2018. godine pokazala je kako su promjene u izdašnosti ZMN-a uglavnom negativno utjecale na poticaje za rad, dok su promjene u sustavu poreza na dohodak imale pozitivan učinak. Značajnije promjene ZMN-a napravljene su za samce i samohrane roditelje s dvoje djece, za koje je naknada postala izdašnija pa se posljedično povećao i PPS, čije je povećanje najizraženije prilikom zapošljavanja uz nisku bruto plaću. S druge strane, reforme poreza na dohodak koje su smanjile porezno opterećenje imaju ograničen utjecaj na smanjenje PPS-a uz zapošljavanje za minimalnu bruto plaću jer obveza poreza na dohodak određenih tipova kućanstava iznosi nula. Tako je prilikom zapošljavanja uz minimalnu bruto plaću ukupni utjecaj provedenih reformi na poticaje za rad negativan.

Provedena analiza, dakle, otkriva kako u Hrvatskoj u 2018. godini, kao i u analizi Bejaković & sur. (2013.) provedenoj za 2013. godinu, i dalje postoje kućanstva (tip 2 i tip 4) u kojima visoki socijalni transferi uzrokuju jako slabe poticaje za rad. Nadalje, na temelju komparativne analize između zemalja EU-a, utvrdilo se da se za spomenute tipove kućanstva Hrvatska nalazi među zemljama s najvišim PPS-om unutar EU-a. Potencijalno povećanje izdašnosti socijalnih transfera dodatno bi smanjilo poticaje za rad takvih kućanstava te bi prilikom formiranja budućih reformi socijalnog sustava trebalo uzeti u obzir njihov utjecaj

na poticaje za rad. Prilikom analiziranja PPS-a za zemlje EU-a pokazalo se da su u nekim zemljama već implementirane politike koje djeluju na povećanje poticaja za rad nisko plaćenih osoba kao što su naknade za zaposlene (engl. *in-work benefits*) i porezni krediti (engl. *tax credits*) koje mogu primati zaposlene osobe s niskim primanjima. U svrhu smanjenja visokog PPS-a, Hrvatska bi trebala razmotriti uvođenje spomenutih naknada, što može biti motiv za daljnja istraživanja na području poticaja za rad u Hrvatskoj.

LITERATURA

- Adam, S., Browne, J. (2010). „Redistribution, work incentives and thirty years of UK tax and benefit reform“. *Working Paper*, 10/24. Institute for Fiscal Studies.
- Bargain, O., Orsini, K. (2006). „In-work policies in Europe: killing two birds with one stone?“. *Labour Economics*, Vol. 13, No. 6, pp. 667-697.
- Bejaković P., Urban I., Bezeredi S. (2013). „Kako rad u Hrvatskoj učiniti isplativim?“. U: Zakošek, N. (ur.), *7. Zagrebački ekonomski forum*, pp. 5-37. Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung. https://www.fes-croatia.org/old-site/E-books/pdf/ZEF7_web.pdf
- Blundell, R., Bozio, A., Laroque, G. (2013). „Extensive and intensive margins of labour supply: Work and working hours in the US, the UK and France“. *Fiscal Studies*, Vol. 34, No. 1, pp. 1-29. DOI: 0143-5671
- Brewer, M., Saez, E., Shephard, A. (2010). „Means-testing and tax rates on earnings“. U: Adam, S., Besley, T., Blundell, R., Bond, S., Chote, R., Gammie, M., Johnson, P., Myles, G., Poterba, J. (ur.), *Dimensions of tax design*, pp. 90-173. Oxford: Oxford University Press.
- Carone, G., Immervoll, H., Paturot, D., Salomäki, A. (2004). „Indicators of Unemployment and Low-Wage Traps: Marginal Effective Tax Rates on Employment Incomes“. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, No. 18. <http://dx.doi.org/10.1787/137550327778>
- Carone, G., Stovicek, K., Pierini, F., Sail, E. (2009). „Recent reforms of the tax and benefit systems in the framework of flexicurity. European Communities“. *Occasional Papers*, 43. https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication14173_en.pdf
- Dolenc, P., Vodopivec, M. (2005.). „Isplati li se u Sloveniji raditi?“. *Financijska teorija i praksa*, Vol. 29, No. 4, pp. 399-420.
- Figari, F., Paulus, A., Sutherland, H. (2014). „Microsimulation and Policy Analysis“. U: Atkinson, A. B., Bourguignon, F. (ur.), *Handbook of Income Distribution*. Elsevier.
- Gasior, K., Recchia, P. (2019). „The Use of Hypothetical Household Data for Policy Learning: Comparative Tax–Benefit Indicators Using EUROMOD HhoT“. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*. DOI: 10.1080/13876988.2019.1609784
- Hufkens, T., Leventi, C., Rastrigina, O., Manios, K., Van Mechelen, N., Verbist, G., Sutherland, H., Goedemé, T. (2016). HhoT: a new flexible Hypothetical Household Tool for tax-benefit simulations in EUROMOD (Deliverable 22.2). Leuven, FP7 InGRID project.
- Immervoll, H., Kleven, H. J., Kreiner, C. T., Saez, E. (2007). „Welfare reform in European countries: a microsimulation analysis“. *The Economic Journal*, Vol. 117, No. 516, pp. 1-44.

Immervoll, H., Marianna, P., D'Ercole, M. M. (2004). „Benefit coverage rates and household typologies: Scope and limitations of tax-benefit indicators“. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, 20.

Jara, H. X., Gasior, K., Makovec, M. (2017). „Low incentives to work at the extensive and intensive margin in selected EU countries“. *Euromod Working Paper Series*, No. 3/17.

Jara, H. X., Tumino, A. (2013). „Tax-benefit systems, income distribution and work incentives in the European Union“. *International Journal of Microsimulation*, Vol. 6, No. 1, pp. 27-62.

Ladányi, T., Kierzenkowski, R. (2012). „Work Incentives and Recent Reforms of the Tax and Benefit System in Hungary“. *OECD Economics Department Working Papers*, No. 944. <http://dx.doi.org/10.1787/5k9d1969m56b-en>

Laporšek, S., Vodopivec, M., Vodopivec, M. (2016). *Making work pay in Slovenia. Second report under Component 4: Comparative review of selected themes of Slovenia's social policies*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Myck, M., Domitrz, A., Morawski, L., Semeniuk, A. (2015). „Financial incentives to work in the context of a complex reform package and growing wages: The Polish experience 2005–2011“. *Baltic Journal of Economics*, Vol. 15, No. 2, pp. 99-121. DOI: 10.1080/1406099X.2015.1124227

Navicke, J., Lazutka, R. (2016). „Work incentives across the income distribution and for model families in Lithuania: 2005-2013“. *Baltic Journal of Economics*, Vol. 16, No. 2, pp. 175-191. DOI: 10.1080/1406099X.2016.1205407

OECD. (2019). *Taxing Wages 2019*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/tax_wages-2019-en

Paulus, A., Klein, C. (2019). „Effects of tax-benefit policies on the income distribution and work incentives in Estonia“. *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1570. <https://dx.doi.org/10.1787/5741a5f3-en>

Randelović, S., Žarković-Rakić, J. (2013). „Improving work incentives in Serbia: evaluation of a tax policy reform using SRMOD“. *International Journal of Microsimulation*, Vol. 6, No. 1, pp. 157-176.

Saez, E. (2002). „Optimal income transfer programs: Intensive versus extensive labor supply responses“. *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 117, pp. 1039-1073.

Sutherland, H., Figari, F. (2013). „EUROMOD: The European Union tax-benefit microsimulation model“. *International Journal of Microsimulation*, Vol. 6, No. 1, pp. 4-26.

Urban, I. (2016). „Primjena mikrosimulacijskih modela u analizi poreza i socijalnih naknada u Hrvatskoj“. *Newsletter. Zagreb: Institut za javne financije*, No. 104. DOI: 10.3326/nlh.2016.104

Urban, I., Bezeredi, S. (2017). *EUROMOD Country Report: Croatia 2013-2016*. Institute for Social and Economic Research. https://www.euromod.ac.uk/sites/default/files/country-reports/year7/Y7_CR_HR_Final.pdf

Urban, I., Bezeredi, S., Pezer, M. (2018). *EUROMOD Country Report: Croatia 2015-2018*. Institute for Social and Economic Research. https://www.euromod.ac.uk/sites/default/files/country-reports/year9/Y9_CR_HR_Final.pdf

DODATAK

Glavna obilježja sustava poreza i socijalnih naknada u Hrvatskoj: 2013. – 2018.

Na zarađenu bruto plaću od nesamostalnog rada u Hrvatskoj obračunavaju se doprinosi iz plaće (doprinosi za mirovinsko osiguranje), porez na dohodak te prirez. Od socijalnih naknada u radu se analiziraju one najvažnije, a to su: zajamčena minimalna naknada (ZMN), naknada za troškove stanovanja i doplatak za djecu. Pretpostavlja se da za svaku godinu vrijede pravila koja su bila na snazi 30. lipnja tekuće godine.

(A) Doprinosi iz plaće, porez na dohodak i prirez

Postupak oporezivanja bruto plaće kreće se na sljedeći način. Na sve bruto plaće obračunava se doprinos iz plaće koji se nije mijenjao tijekom promatranog razdoblja i iznosio je 20% bruto plaće. S druge strane, porez na dohodak reformirao se dva puta. Osnovica za plaćanje poreza na dohodak jednaka je bruto plaći umanjenoj za doprinose iz plaće, osnovni osobni odbitak te (ako postoje) odbitke za djecu i uzdržavane odrasle članove u kućanstvu (iznosi osobnih odbitaka prikazani su u Tablici D1). Dobivena osnovica dijeli se na porezne razrede, a svaki se razred oporezuje prema određenoj stopi (Tablica D2). Svaki obveznik poreza na dohodak plaća i prirez porezu na dohodak. Osnovica za izračun prireza jest porez na dohodak, a stopa prireza kreće se od 0 do 18%, a određuju je jedinice lokalne samouprave. U radu se pretpostavlja da je stopa prireza jednaka 12%, što je ustvari prosječna stopa prireza u Hrvatskoj.

Tablica D1.

Mjesečni osobni odbici (kn)

	2013. – 2014.	2015. – 2016.	2017. – 2018.
Osnovni osobni odbitak	2.200	2.600	3.800
Odbitak za svakog uzdržavanog odraslog člana	1.100	1.300	1.750
Odbitak za prvo dijete	1.100	1.300	1.750
Odbitak za drugo dijete	1.540	1.820	2.500

Izvor: Urban & Bezeredi (2017.); Urban & sur. (2018.).

Tablica D2.

Porezni razredi i porezne stope

Razredi	Porezni razredi (kn)			Porezne stope (%)		
	2013./14.	2015./16.	2017./18.	2013./14.	2015./16.	2017./18.
1.	0 - 2.200	0 - 2.200	0 - 17.500	12	12	24
2.	2.200 - 8.800	2.200 - 13.200	više od 17.500	25	25	36
3.	više od 8.800	više od 13.200	-	40	40	-

Izvor: Urban & Bezeredi (2017.); Urban & sur. (2018.).

(B) Socijalne naknade

Kućanstva mogu primiti ZMN koji se dodjeljuje prema dohodovnom cenzusu. Maksimalni iznos sredstava za uzdržavanja ovisi o tipu kućanstva, a dobiva se kao zbroj udjela za svakog člana kućanstva (udjeli su prikazanih u Tablici D3). Konačan iznos ZMN-a koji primaju kućanstva dobiva se kao razlika između maksimalnog iznosa sredstava za uzdržavanje i raspoloživog dohotka kućanstva.

Tablica D3.

Mjesečni iznosi sredstava za uzdržavanje po članu kućanstva (kn)

<i>Samačko kućanstvo</i>	2013.	2014./2015.	2016. – 2018.
Radno sposobni samac	600	800	800
<i>Višečlano kućanstvo</i>			
Radno sposobni odrasli član	400	480	480
Radno sposobni samohrani roditelj	400	400	800
<i>Dijete s obama roditeljima</i>			
Dijete 0 – 6 godina	400	320	320
Dijete 7 – 14 godina	450	320	320
Dijete 14 – 17 godina	500	320	320
Dijete 17 – 25 godina u obrazovanju	500	480	480
<i>Dijete samohranog roditelja</i>			
Dijete 0 – 6 godina	525	320	440
Dijete 7 – 14 godina	575	320	440
Dijete 14 – 17 godina	625	320	440
Dijete 17 – 25 godina u obrazovanju	625	480	480

Izvor: Urban & Bezeredi (2017); Urban & sur. (2018).

Svaki primatelj ZMN-a ima pravo na naknadu za troškove stanovanja koju dodjeljuju jedinice lokalne samouprave, koje propisuju točne iznose naknada. U radu simulirat će se naknada prema pravilima koja vrijede u Gradu Zagrebu, gdje se maksimalni iznos propisuje u vrijednosti 50% ZMN-a. Također se pretpostavlja da primatelji ostvaruju maksimalne iznose naknade.

Doplatak za djecu nije reformiran u razdoblju od 2013. do 2018. godine. Pravo na doplatka za djecu imaju kućanstva s uzdržavanom djecom koja ne prelaze određenu dobnu granicu i čiji raspoloživi dohodak po članu kućanstva ne prelazi 1.663 kn na mjesec. U obzir za naknadu uzimaju se djeca do 15 godina, no sva djeca u sustavu obrazovanja imaju pravo na naknadu do kraja školske godine u kojoj navršavaju 15 godina ako pohađaju osnovnu školu ili do kraja školske godine u kojoj navršavaju 19 godina ako pohađaju srednju školu. Iznosi doplatka

po djetetu podijeljeni su u tri razreda prema visini dohotka po članu kućanstva i prikazani su u Tablici D4. Za djecu samohranih roditelja iznos doplatka povećava se za 15%. Primateљи doplatka za djecu imaju pravo na pronatalitetni dodatak, koji se dodjeljuje u iznosu po 500 kn za treće i četvrto dijete u obitelji.

Tablica D4.

Mjesečni iznosi doplatka za djecu po djetetu prema dohodovnim razredima (kn)

Dohodak po članu kućanstva	Iznos po djetetu
Manje od 543,14	299,34
543,14 – 1.119,53	249,45
1.119,53 – 1.663	199,56

Izvor: Urban & Bezeredi (2017); Urban & sur. (2018).

Slavko Bezeredi, univ. spec. oec.

Expert associate
Institute of Public Finance, Zagreb, Croatia
E-mail: slavko.bezeredi@ijf.hr

THE IMPACT OF TAX AND SOCIAL BENEFIT SYSTEM REFORMS ON WORK INCENTIVES IN CROATIA: 2013-2018.***Abstract***

Social benefit systems can have negative financial incentives to work, especially for those groups of people who lose generous amounts of social benefits when they move from unemployment to employment. The aim of this paper is to analyze the impact of the reforms of tax-benefit systems introduced in the period 2013-2018 on work incentives of unemployed persons in Croatia for selected types of hypothetical households and to conduct a comparative analysis of Croatia with other EU countries. As the main indicator of work incentives the participation tax rate is used, which is estimated using EUROMOD and OECD tax-benefit models. The results show that some types of households have very low work incentives in Croatia, namely, lone parents with two children and one-earner married couples with two children. Furthermore, the comparative analysis reveals that for the mentioned household types, Croatia is among the countries with the lowest incentives to work.

Keywords: work incentives, participation tax rate, EUROMOD, Croatia

JEL classification: C15, H31, I38